

МУЗЕЈ
НА СОВРЕМЕНА
УМЕТНОСТ
— СКОПЈЕ

РАБОТНИЧКИ
УНИВЕРЗИТЕТ
„КОЧО РАЦИН“
— СКОПЈЕ

**ОДБРАНИ
ГРАФИЧКИ
ЛИСТОВИ**

1974

1. Валтер ВОМОЦКА — „ОСЛОБОДУВАЊЕ, дрворез 65 x 45, 1961 — D
2. Ѓорѓо ГОМИРАТО — „ДЕВОЈЧЕ И ПЕПЕРУТКА“, дрворез, 25 x 32, 1965 — I
3. Лидиа МИХАЕСКО — „КОЛЕКЦИОНЕРИ, дрворез во боја, 44 x 33, 1966 — R
4. Херберт ТУХОЛСКИ — „БРЕГОТ НА ИСТОЧНО МОРЕ“, дрворез во боја, 48 x 30 — D
5. Бошко КАРАНОВИЌ — „ДЕВОЈКА“, линорез, 48 x 35, 1967 — YU
6. Анте СТАРЧЕВИЌ — „ДРВЕНИ КОЊИ“, линорез, 30 x 40, 1964 — YU
7. Алдона СКИРУТИТЕ - „ДВЕ ГЕНЕРАЦИИ“ линорез, 60 x 81, 1963 — SU
8. Божин БАРУТОВСКИ — „ПИСАР“, линорез, 6 x 47, 1962 — YU
9. Толи ВИВЕ — „КАМЕНЕН ГРАД“, бакропис, 35,5 x 36,5, 1965 — SU
10. Карел ЗЕЛЕНКО — „ДЕЦА СО КНИЖНИ ЗМЕЈОВИ“, бакропис, 49,5 x 36, 1963 — YU
11. Јоже ХОРВАТ ЈАКИ — „ГЕНЕРАЛ“, бакропис во боја, 50 x 32, 1963 — YU
12. Виргилие НЕВЈЕСТИЌ — „ТИШИНА“, бакропис во боја 49 x 26,5, 1966 — YU
13. Ѓузепе ГВЕРЕСКИ — „МИЛАНСКА ДЕВОЈКА, акватинта, 25 x 19, 1961 — I
14. Бохуслав КНОБЛОХ — „ВЕРОНА“, акватинта во боја, 43 x 54, 1962 — ĆS
15. Надежда СИНЕЦКА — „МАЖИ СО КУЧИЊА“, акватинта и бакропис, 33 x 39 — ĆS

ОДБРАНИ ГРАФИЧКИ ЛИСТОВИ ОД КОЛЕКЦИЈАТА НА МСУ СКОПЈЕ (ФИГУРАТИВНИ НАСОКИ ВО СОВРЕМЕНАТА СВЕТСКА ГРАФИКА)

Од богатата меѓународна збирка на графички листови во Музејот на современата уметност во Скопје (која брои повеќе од 1000 експонати), одделуваме околу триесеттина дела на уметници од повеќе европски и воневропски земји, вклучувајќи тука и творби од неколку југословенски автори.

Целта на организаторот е преку оваа изложба да укаже од една страна на некои основни показатели неопходни во запознавање на различни видови графички техники, а од друга страна да прикаже повеќе стилски насоки во современото ликовно творештво насочени кон фигуративниот начин на изразување.

Од средината на нашиов век графиката сè почесто се јавува како рамноправна со другите ликовни дисциплини (сликарството, скулптурата, таписеријата и др.). Особено со примената на колористички ефекти (графика во боја), уште повеќе се зголемуваат нејзините изразни можности и ја доближуваат до сликарството. Меѓу другото, како техника на умножување таа пружа и вонредни можности за широко прикажување. Станува пристапна за поголем круг љубители на уметноста. Влегува сè почесто во домовите на луѓето како составен дел на внатрешната декорација.

Графиката како ликовна дисциплина своето потекло го има во цртежот, па како и цртежот ја има таа особина да ги поврзува сите гранки на ликовната уметност. Графиките се ликовни дела слични на цртежот (се состојат од линии сенки и светлини), а кога се применува боја тогаш се слични на сликата. Графичарот ги употребува цртачките материјали, но се разликува од цртежот по тоа што сака да го умножи својот цртеж во повеќе примероци. За да го постигне тоа се служи со разни графички техники. На сите тие графички техники заедничко им е што имаат своја подлога (матрица), односно плоча од дрво, минолеум, картон, бакар, цинк, камен итн., на која графичарот го поставува својот цртеж а потоа го отиснува (умножува) на специјална хартија во поголем број

примероци, така наречени графички листови. При тоа, цртежот на графичарот служи како помошен нацрт. Според начинот на обработката на матрицата, графиката се дели на: висок отисок (дрворез и минорез); длабок отисок (бакрорез, бакропис, акватинта, мецотинта, сува игла и итн.) и површински или плошен отисок (литографија). Во последно време сè почесто се изработува сериграфија (сито-печат) за која како подлога (матрица) се употребува мрежа од свила или синтетички влакна, а има и разни видови комбинирани и мешани техники.

Уметниците редовно ги потпишуваат своите графички листови со молв во долниот десен агол, а на долниот лев агол се означува редниот број на отисок и тиражот (вкупниот број на отиснати примероци). Секој отисок се смета како оригинал. Најголема вредност има оној отисок кој е означен како авторски. Поради тоа, уметниците кога сакаат да ја зачуваат вредноста на своите дела повисока, отиснуваат помал број примероци. Графиката може да биде изработена и во боја, при што за изработка се потребни повеќе матрици (за секоја боја одделна матрица).

Од широката лепеза на бројни и разновидни стилски насоки во современото ликовно творештво (геометриска и лирска апстракција, асоцијативна апстракција, поп-арт, оп-арт, ташизам итн.) овој пат одделуваме графички листови на уметници кои во своето творештво се ориентирани кон фигуративниот начин на изразување. Преку повеќе разновидни мотиви (пејзажи, портрети, мртви природи, слободни композиции итн.) покажуваме дел од ликовното творештво во графичките дисциплини во кои централно место зазема фигурата и сè она што се наоѓа околу неа. Застапени се повеќе изразни или стилски насоки. Тие се движат помеѓу еден вид ликовно раскажување и реалистички начин на обработка на мотивот, од извесна смирена стилизација и геометризација, поедноставување на битните белези на мотивите земени од природата, до начин на искажување што се наречува нова фигурација.

16. Ладислав ЧЕПЕЛАК — „СНЕЖНИ ДАМКИ“, акватинта и бакропис, 27,5 x 34 — ĆS
17. Гриша ДОЧЕНКО — „КАЊОН“, акватинта во боја, 28 x 40,5, 1966 — USA
18. Горан МИЛСОН — „ПЕЈСАЖ“, бакрорез, 24,5 x 33, 1963 — S
19. Гунар НОРМАН — „НА СЕЛО“, бакрорез, 12 x 15, 1966 — S
20. Ален КАШКУРЕВИЧ — „ХУЛАХОП“, сува игла, 40 x 35, 1963 — SU
21. Јозо ХАМАГУШИМ — „ЦРЕША“, мезотинта во боја, 34 x 29,4, 1962 — J
22. Бернар БИФЕ — „РИБА“, литографија во боја, 48 x 65 — FR
23. Адолф БОРН — „ДАНИЕЛ И 4 ПТИЦИ“, литографија во боја, 47 x 31, 1965 — ĆS
24. Жан ЛМРСА — „СОНЦЕ“, литографија во боја, 46 x 35, 1961 — FR
25. Хуан РАБАСКАЛ — „МНОЖЕСТВО И ОБЈЕКТ“, офсет-лито, 42 x 53, 1969 — FR
26. Олга Пеншченко СРЗЕДНИЦКА — „ГЛАВА IV“, литографија во боја, 39 x 52, 1966 — PL
27. Евгениј СИДОРКИН — „КАЗАШКА ЛУЛКА“, литографија, 47x x61, 1965 — SU
28. Ѓула ФЕЛЕДИ — „ПЕСНА НАД ПЕСНИТЕ“ менџана техника во боја, 45 x 43, 1965 — H
29. Ана ТЕМКОВА — „СТАРИОТ СААТ“, сериграфија, 69 x 49, 1972 — YU
30. Метка КРАШОВЕЦ — ДВОЈКА III“, сериграфија во боја, 46 x 60, 1972 — YU
(Сите графички се сопственост на Музејот на современата уметност во Скопје)

